Centrum Sztuki Dziecka w Poznaniu
Nowe Sztuki dla Dzieci i Młodzieży
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Dofinansowano ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

Materiały edukacyjne do dramatu Moniki Czajkowskiej:
„Wychowanie fizyczne. (Sztuka nie tylko dla młodzieży)”

Wokół ciała

WSTĘP

Drodzy, Nauczycielki i Nauczyciele, Edukatorzy i Edukatorki. Materiały edukacyjne zawierają dwa scenariusze zajęć, które możecie zrealizować w całości lub korzystając z pojedynczych modułów, w zależności od Waszych potrzeb i możliwości, podczas lekcji języka polskiego, lekcji wychowawczej, lekcji wychowania fizycznego, wychowania do życia w rodzinie z uczniami i uczennicami szkół średnich oraz zajęć pozalekcyjnych.

W materiałach poruszamy się wokół tematów związanych z ciałem. Mogą one okazać się trudne dla nastolatków, będących w procesie dojrzewania, szczególnie wrażliwych na temat ciała i cielesności lub mających za sobą trudne czy nawet traumatyczne doświadczenia. Kluczowa podczas realizacji scenariuszy wydaje się zatem rozważna i odpowiedzialna postawa prowadzącego, który znając swoich uczniów może zdecydować, które z poniższych ćwiczeń są możliwe do zrealizowania w jego grupie. Podczas prowadzenia lekcji zawsze warto zadbać również o:

- stworzenie przyjaznej i bezpiecznej atmosfery,
- nie ocenianie i otwartość na refleksje młodzieży,
- empatyczną postawę,
- używanie życzliwego języka.

WAŻNE: Materiał składa się z dwóch scenariuszy zajęć - obie części można realizować podczas jednego bloku zajęciowego lub niezależnie od siebie.

Wszystkie cytaty w scenariuszu pochodzą ze sztuki „Wychowanie fizyczne" Moniki Czajkowskiej. Tekst powstał w ramach 34. Konkursu na Sztukę Teatralną dla Dzieci i Młodzieży organizowanego przez Centrum Sztuki Dziecka w Poznaniu.

Część pierwsza

Ja i moje ciało

ETAP EDUKACYJNY

szkoła ponadpodstawowa

GRUPA WIEKOWA

14-19 lat

TYP ZAJĘĆ

lekcyjne, pozalekcyjne

CZAS REALIZACJI ZAJĘĆ

45 minut

CELE ZAJĘĆ

- Budowanie i rozwój świadomości swojego ciała.
- Stworzenie przestrzeni do ekspresji ruchowej.
- Wspieranie młodych osób w budowaniu zdrowej relacji z ciałem.

METODY I TECHNIKI PRACY

rozmowa, rzeźby, rysunek, improwizacje ruchowe

PRZYGOTOWANIE DO ZAJĘĆ I ARANŻACJA PRZESTRZENI

Przygotuj pustą, przestrzenną salę. Ławki i krzesła można przesunąć pod ściany, by środek sali pozostał pusty. Jeśli masz taką możliwość, skorzystaj z sali gimnastycznej.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE, MATERIAŁY

kartki papieru A4, flamastry, muzyka wraz z odtwarzaczem, duże arkusze szarego papieru

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Skanowanie ciała (**10 min**)

   Powiedz osobom w sali, że na dzisiejszych zajęciach zajmiecie się tematem ciała. Poproś, aby osoby uczestniczące w zajęciach zajęły wygodną dla siebie pozycję i zaczęły powoli oddychać, skupiając się na swoim oddechu. Powtórzcie czynność 10 razy. Następnie poproś młodzież, aby zamknęła oczy i przeskanowała swoje ciało. Możesz przeprowadzić ich przez ten proces, odczytując poniższy fragment ze sztuki. Podkreśl, aby w tym ćwiczeniu starali się być „tu i teraz", koncentrując się, na ile to tylko możliwe, na swoim ciele.

   > „Zamknij oczy. Pozwól sobie poczuć co czujesz.
   >
   > Czy twoje ciało jest wypoczęte?
   >
   > Czy twoje ciało jest zmęczone?
   >
   > Czy coś cię boli?
   >
   > Czy pozycja, w której siedzisz jest wygodna?
   >
   > Co zajmuje twoją uwagę?
   >
   > W jakiej jesteś relacji z innymi ciałami?
   >
   > Jak ma się dzisiaj twoje ciało? Jak się czuje twoje ciało? Czy coś ci mówi? Co ci mówi?"

   Poleć grupie, aby otworzyła oczy. Rozdaj im kartki papieru i zachęć, aby zapisali jedną refleksję związaną z ciałem, pojawiającą się po zajęciach, którą zachowują dla siebie.

2. Pozycje i stany ciała (**10 min**)

   Poproś grupę, aby wstała, zaczęła przemieszczać się po sali i odpowiadała za pomocą ruchu na twoje polecenia, dotyczące różnych pozycji i stanów: ciało leżące, ciało stojące, ciało siedzące, ciało zadowolone, ciało zmęczone, ciało po przebudzeniu, ciało po przebiegnięciu maratonu, ciało zrelaksowane, ciało tańczące, ciało płaczące, ciało w euforii, ciało na lekcji wychowania fizycznego etc.

   Po skończonym ćwiczeniu zaproś wszystkie osoby do koła i podsumujcie wspólnie ćwiczenie. Spytaj jak się czuły w tym ćwiczeniu? Która pozycja była dla nich najmniej i najbardziej komfortowa? Jak się zmieniało ich ciało w poszczególnych pozycjach? Które jego części były najczęściej i najrzadziej uruchamiane?

3. Figury ciała (**20 min**)

   Podziel klasę na kilkuosobowe grupy. Każdej rozdaj po jednym dużym arkuszu szarego papieru i flamastry. Poproś, aby jedna osoba z grupy została modelem/modelką, którego cielesny kontur pozostali odrysują na papierze. Poleć drużynom, aby uzupełnili kontur dorysowując kolejne części ciała - uszy, serce, płuca, włosy etc. i zapisali na co pozwalają człowiekowi w codzienności i jakie pełnią funkcję poszczególne części ciała.

   Przykładowe odpowiedzi:

   - płuca pozwalają oddychać,
   - oczy pozwalają na widzenie,
   - usta pozwalają na jedzenie, mówienie i oddychanie,
   - ramiona pozwalają na podnoszenie i trzymanie przedmiotów,
   - żołądek, wątroba i jelita umożliwiają trawienie,
   - nogi pozwalają na poruszanie się, stanie, chodzenie, bieganie i skakanie,
   - dłonie i palce umożliwiają chwytanie i manipulację przedmiotami.

   Wymieńcie się swoimi propozycjami na forum i zastanówcie się wspólnie, w jaki sposób możemy współpracować na co dzień z naszymi ciałami. Czego chcemy robić więcej a czego mniej? Zbierzcie odpowiedzi na dużym arkuszu papieru, który możecie powiesić w widocznym miejscu w klasie i aktualizować go na bieżąco.

   Przykładowe odpowiedzi:

   - być czujnym na komunikaty płynące z ciała,
   - nie forsować nadmiernie ciała,
   - dbać o zdrową dietę i regularny wysiłek fizyczny dostosowany do własnych możliwości,
   - być dobrym dla ciała (głaskać je i przytulać),
   - pozwalać ciału na relaks i odpoczynek,
   - wysypiać się.

4. Wdzięczność wobec ciała (5 min)

   W końcowej rundzie rozdaj każdej osobie kartki papieru i poproś, aby indywidualnie dokończyli zdanie:

   „Jestem wdzięczny mojemu ciału za to, że.../Dziękuję mojemu ciału za.....".

Część druga

Wymarzona lekcja WF-u

ETAP EDUKACYJNY

szkoła ponadpodstawowa

GRUPA WIEKOWA

14-19 lat

TYP ZAJĘĆ

lekcyjne, pozalekcyjne

CZAS REALIZACJI ZAJĘĆ

90 minut

CELE ZAJĘĆ

- Budowanie i rozwój świadomości swojego ciała.
- Stworzenie przestrzeni do ekspresji ruchowej.
- Wspieranie młodych osób w budowaniu zdrowej relacji z ciałem.
- Namysł nad lekcjami wychowania fizycznego.

METODY I TECHNIKI PRACY

improwizacje ruchowe, rzeźby, praca z tekstem, rozmowy

PRZYGOTOWANIE DO ZAJĘĆ I ARANŻACJA PRZESTRZENI

Przygotuj pustą, przestrzenną salę. Ławki i krzesła można rozsunąć pod ściany, by środek sali pozostał pusty. Jeśli masz taką możliwość, skorzystaj z sali gimnastycznej.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE, MATERIAŁY

fragmenty dramatu wraz z pytaniami (załącznik nr 2), kartki papieru A4, flamastry, muzyka wraz z odtwarzaczem, duże arkusze szarego papieru

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Ja i moje ciało. Rozgrzewka (**10 min**)

   Włącz spokojną muzykę. Poleć, aby osoby uczestniczące w zajęciach ustawiły się w przestrzeni, tak aby mieć swobodę poruszania się. Niech wezmą kilka głębokich oddechów, a następnie przez kilka minut spróbują skupić się na swoim ciele i rozgrzać jego poszczególne części: głowę, szyję, ramiona, ręce, biodra, nogi, stopy. Poproś, aby zaczęły od delikatnego dotykania różnych części ciała, a następnie skupiły się na swobodnym, intuicyjnym ruchu jego jednej partii, by w końcu w zgodzie ze swoimi potrzebami, tempem, nastrojem i możliwościami wprawić w ruch całe swoje ciało lub kilka jego części. W trakcie ćwiczenia zachęć grupę do zaobserwowania, jakie odczucia pojawiają się na skórze, w mięśniach, może również w głowie. Zaproś do nieoceniającego kontaktu z własnym ciałem. np. „odpuść ocenę swojego ruchu/ciała w ruchu w kategoriach dobry/niedobry - pozwól sobie na swobodny przepływ, sprawdź z czym jest ci dobrze/przyjemnie".

2. Rzeźby (**10 min**)

   Powiedz osobom w sali, że podczas dzisiejszych zajęć przyjrzycie się lekcjom wychowania fizycznego. Podziel grupę na kilkuosobowe zespoły i zapowiedz, że ich zadaniem będzie tworzenie rzeźb obrazujących podawane przez Ciebie kolejno tematy związane z przebiegiem lekcji WF-u.

   Przykładowe propozycje: w szatni damskiej, w szatni męskiej, rozciąganie, rozgrzewka, gimnastyka, skok w dal, gra w zbijaka, sprint, koszykówka, gra „w palanta", „po" lekcji WF-u.

3. Obraz lekcji wychowania fizycznego w dramacie (**25 min**)

   Zajmijcie się analizą lekcji WF-u przedstawionej w dramacie. Możecie pracować w takich samych drużynach jak w poprzednim ćwiczeniu. Każda grupa otrzymuje po jednym fragmencie tekstu wraz z załączonymi do nich pytaniami. Poproś, aby przeczytali i wspólnie zastanowili się nad odpowiedziami (załącznik nr 2).

Podzielcie się swoimi wnioskami z analizy na forum, a następnie odpowiedzcie wspólnie na pytanie: Jaki obraz WF-u wyłania się z dramatu?

4. Nasze lekcje WF-u. Mapa skojarzeń **(15 min)**

   W poprzednim ćwiczeniu przyglądaliście się obrazowi wychowania fizycznego w dramacie. Kolejnym zadaniem będzie stworzenie wspólnej mapy skojarzeń z WF. Zastanówcie się przez chwilę, co myślicie o szkolnych lekcjach WF-u. Jak czujecie się na lekcjach WF-u? Czego na nich doświadczacie? Każda osoba otrzymuje po dwie, trzy kartki papieru A4 i zapisuje na nich swoje skojarzenia z lekcją wychowania fizycznego (jedna kartka, jedna skojarzenie). Następnie rozłóżcie kartki na ziemi i stwórzcie z nich mapę. Sprawdźcie, czy ze skojarzeń da się stworzyć jakieś obszary tematyczne. Jeśli tak, pogrupujcie je i porozmawiajcie o nich.

5. Wymarzona lekcja WF-u **(25 min)**

   Punktem odniesienia do realizacji poniższego zadania może stać się mapa stworzona w poprzednim ćwiczeniu. Podziel uczestników i uczestniczki zajęć na kilkuosobowe grupy. Każdej grupie daj duży arkusz papieru i kolorowe flamastry oraz poleć, aby zapisały w punktach lub/i narysowały jak według nich mogłaby wyglądać wymarzona lekcja WF-u. Powieście swoje prace w widocznym miejscu, przeanalizujcie je i zastanówcie się wspólnie nad odpowiedzią na poniższe pytania:

   - Jak w waszej szkole można zrealizować wymarzoną lekcję WF-u?
   - Kto mógłby z Wami o niej porozmawiać lub/i pomóc ją zrealizować?
   - Jaki mógłby być pierwszy krok do realizacji celu?

6. Podsumowanie (**5 min**)

Wariant 1) Zaproś uczniów do koła i poproś o podzielenie się krótką refleksją z dzisiejszej lekcji, która będzie odpowiedzią na pytanie:

> "Co nowego odkryłam/-em dla siebie na temat lekcji wychowania fizycznego"

lub

> "Jaką refleksję na temat lekcji wychowania fizycznego zabieram ze sobą do domu?"

Wariant 2) Zaproś uczniów do koła i poproś aby zastanowili się w jakim są nastroju w finale zajęć i odpowiedzieli na pytanie w formie metafory związanej ze sportem/wychowaniem fizycznym.

Przykładowe odpowiedzi:

> - "Czuję się jak wioślarz/-arka na linii startu"
> - "Czuję się jak po wygranym meczu"
> - "Czuję się jak piłeczka ping-pongowa"
> - "Czuję się zmęczony/-a jak po przebiegnięciu maratonu"
> - "Czuję się zrelaksowany/-a jak po lekcji jogi
> - "Czuję, że moje ciało musi odpocząć".

Załącznik. Fragmenty dramatu do wykorzystania podczas scenariusza:

Monika Czajkowska, „Wychowanie fizyczne (Sztuka nie tylko dla młodzieży)”

Scenariusz pierwszy

Zamknij oczy. Pozwól sobie poczuć co czujesz.

Czy twoje ciało jest wypoczęte?

Czy twoje ciało jest zmęczone?

Czy coś cię boli ?

Czy pozycja, w której siedzisz jest wygodna?

Co zajmuje twoją uwagę?

W jakiej jesteś relacji z innymi ciałami?

Jak ma się dzisiaj twoje ciało? Jak się czuje twoje ciało? Czy coś ci mówi?
Co ci mówi?

Scenariusz drugi

Fragment pierwszy

Aktor 1 Nie będzie nauczyciela WF-u. Nauczyciel WF-u jest w kantorku. Bo tak naprawdę ten nauczyciel WF-u tylko udaje nauczyciela WF-u. Chodzi po szkole w dresie, ale nie wiadomo po co, bo nigdy nie robi niczego związanego ze sportem. Nigdy nie pokazuje, jak coś zrobić, nigdy nie ćwiczy. Przychodzi w tym dresie chyba tylko dlatego, że tak jest wygodnie. Siedzi na ławce, gwiżdże gwizdkiem i czasami pisze coś w dzienniku. Nawet niespecjalnie wygląda na wysportowaną osobę.

Aktorka 2 I mówiąc szczerze – średnio się tą osobą przejmujemy.

Pytania do tekstu:

> Kto jest bohaterem fragmentu tekstu i czym się charakteryzuje? Jaką postawę ma bohater wobec uczniów? Jak mogą czuć się uczniowie na lekcji prowadzonej przez tego nauczyciela?

Fragment drugi

Natalia Jesteśmy w sali gimnastycznej o wymiarach 36 na 18 metrów.

Robert Ma 6 metrów wysokości.

Paulina Na jednej dłuższej krawędzi ściany są drewniane drabinki.

Janek Na drugiej dłuższej krawędzi są okna zabezpieczone kratami.

Natalia Ściany na dole mają kolor szpitalnej zieleni. U góry są białe. To znaczy białe teoretycznie, bo teraz są w sumie szarawe.

Paulina Zielona farba jest olejna, nie matowa, lekko błyszczy.

Natalia U góry mat, na dole błysk.

Paulina Na dolnej części jest sporo odprysków.

Natalia To ślady po uderzeniach piłki.

Janek Na suficie jarzeniowe lampy otoczone metalową klatką.

Natalia Stary drewniany parkiet na podłodze.

Robert Na lewo od wejścia kantorek nauczyciela.

Paulina Na krótszych ścianach kosze. Przez środek przewieszona siatka.

Pytania do tekstu:

Jak wygląda przestrzeń, w której odbywają się lekcje WF-u? Jakie budzi w Was skojarzenia? Jak w takiej przestrzeni mogą czuć się uczniowie?

Fragment trzeci

Robert W sali unosi się specyficzny zapach.

Paulina WF pachnie potem, gumowymi tenisówkami, duszną salą i pleśnią na suficie.

Natalia WF śmierdzi potem, gumowymi tenisówkami, duszną salą i pleśnią na suficie.

Robert WF brzmi jak tępy dźwięk odbijanej piłki. Jak plaśnięcie materaca o podłogę. Jak pisk butów trących o parkiet.

Janek Pejzaż dźwiękowy WF-u to dwadzieścia do trzydziestu krzyczących osób. Podaj piłkę! Przesuń się! Czemu nie łapiesz! Jak nie pomagasz, to nie przeszkadzaj! Odsuń się! Co robisz! Ile do dzwonka?

Robert (do Janka) Odsuń się!

Pytania do tekstu:

Jak wygląda pejzaż węchowo-dźwiękowy WF-u? Jakie budzi w Was skojarzenia? Jak w takiej przestrzeni mogą czuć się uczniowie?

Fragment czwarty

Janek Gramy. Stresuję się. Wiem, że raczej nie uda mi się zaserwować. Już widzę piłkę, która uderza w siatkę. Natalia będzie zła. Robert będzie się śmiał. Biorę piłkę. Myślę: „dasz radę”, ale nie wierzę w to. Myślę: „przecież ćwiczyłeś, udawało ci się”. Czuję jak drżą mi nogi.

Natalia Gramy. W drużynie ze mną są Janek i Paulina. Jestem zła. Miał być inny skład. Myślę: „znowu będę musiała grać za trzy osoby”. Myślę: „trochę mi ich żal”. Krzyczę: „postarajcie się tym razem”. Biorę piłkę. Czuję przypływ adrenaliny i endorfin.

Robert Gramy. Jestem podekscytowany. Widzę, że Natalia jest zła, ale wiem, że wtedy bywa bardziej skuteczna. Czuję, jak zaczyna rozpierać mnie energia. Wołam: „skupcie się, skupcie się!”.

Paulina Gramy. Jestem znudzona. Myślę: „znowu to samo”. Czuję wzrok Natalii na sobie. Pytam się nauczyciela czy mogę iść do toalety. Zgadza się. Wrócę za 15 minut.

Natalia Wyszła. Poszła sobie. Krzyczę za nią: „jak przegramy to będzie twoja wina”. Myślę: „na jej miejscu też bym wyszła”. Czuję, że mogłabym ją zrozumieć. Odsuwam szybko to uczucie. Skup się na celu. Skup się!

Robert Przeciągam się, strzelam kośćmi. Jestem gotowy na wygraną.

Natalia Przez ciało przebiega przyjemny prąd.

Janek Czuję ścisk w żołądku.

Robert Mecz idzie dobrze.

Janek Jest mi niedobrze.

Natalia Idzie wspaniale.

Robert Punkt.

Natalia Punkt.

Robert Punkt.

Natalia Wygrywamy.

Paulina Wracam na koniec lekcji.

Natalia Kolejny mecz, kolejna wygrana.

Robert To był dobry dzień.

Janek Przetrwałem.

Paulina Udało się

Pytania do tekstu:

Czego poszczególni bohaterowie doświadczają podczas gry? Jakie emocje się w nich pojawiają? Komu gra sprawia przyjemność, a dla kogo jest trudnym doświadczeniem/wyzwaniem?

Fragment piąty

Natalia Raz w roku mamy sztafetę. Zawsze się cieszę. Jak wrócę do domu i stary rzuci: „Jesteś do niczego”, to będę mogła mu powiedzieć, że wygrałam. Może w końcu mnie doceni.

Robert Wchodzę pewnie. Siema, siema. Żółwik z Natalią. Staram się ukryć swój stres. Biegi to nie jest moja mocna strona, na szczęście krótki dystans. Dam radę. Dogadaliśmy się, że będziemy w mocnej czwórce. Ktoś za mnie nadrobi. W razie czego podstawię nogę konkurencji. Hehe!

Janek Nauczyciel mówi, że tym razem on podzieli nas na drużyny, żeby było sprawiedliwie. Mam być razem z Natalią, Pauliną i Robertem. Patrzę na Paulinę. Ona patrzy na mnie. Trochę się cieszę, że moja drużyna ma szansę wygrać. Trochę się boję, że Natalia wkurzy się jak zrobię coś nie tak.

Paulina Janek patrzy na mnie. Ja patrzę na niego. Już po nas.

Robert Ustalamy kolejność.

Natalia Najpierw Janek. Potem nadgania Robert. Potem Paulina. Na końcu ja – wyrównuję wasze straty. Ok?

Robert Ok!

Janek Ustawiam się. Jestem gotowy. Trochę mi słabo, ale dam radę. Trzymam pałeczkę. Moja ręka ściska ją mocno. Nie chce, żeby mi wypadła. Gwizdek. Biegnę. Nie czuję nic poza swoją dłonią. Ściskam pałeczkę tak mocno, że napina mi się cała ręka. Czuję pulsowanie krwi w żyłach. Trzymam pałeczkę. Czuję napięte mięśnie. Trzymam pałeczkę. Od środkowego palca aż do ramienia przebiega mnie skurcz. Trzymam pałeczkę. Zaraz stracę czucie w dłoni. Trzymam pałeczkę. Dobiegam. Przekazuję pałeczkę Robertowi.

Robert Biorę pałeczkę. Biegnę. Zaczynam się pocić. Czuję, że jest mi gorąco. Czuję kropelkę potu spływającą po czole. Czuję pot na dłoni. Dłoń jest cała wilgotna. Pałeczka też staje się wilgotna. Czuję, że pałeczka ślizga mi się w dłoni. Kurwa, tylko nie upuść. Tylko nie upuść. Dlaczego sztafetę robi się w upał? Pałeczka już, już wysuwa się, już zaraz ma wypaść, ale dobiegam do Pauliny. Podaję jej pałeczkę. Uff!”

Pytania do tekstu:

Czego poszczególni bohaterowie doświadczają podczas gry? Jakie emocje się w nich pojawiają? Komu gra sprawia przyjemność, a dla kogo jest trudnym doświadczeniem/wyzwaniem?

Fragment szósty

Robert Przychodzi stażystka. Ładna.

Natalia Przychodzi stażystka. Siada obok mnie. Pyta: „Co ci się stało?”. Myślę: „Jakiś debil położył kamień na bieżni”. Mówię: „Nic, mała kontuzja”. Czuję, pulsowanie wokół kostki.

Janek Przychodzi stażystka. Nie wiadomo jeszcze czy to dobrze, czy źle.

Paulina Mówi, że poprowadzi rozgrzewkę.

Robert My umiemy sami.

Paulina Mówi, że ona.

Janek Tłumaczy, jak wszystko zrobić.

Paulina Jakoś bardziej mi się chce niż zawsze.

Janek Po serii biegów są ćwiczenia na siedząco, potem na leżąco. Okazuje się, że mamy w szkole maty.

Paulina Mamy w szkole maty. Ale niespodzianka. Czemu nigdy nie było jogi? Albo pilatesu?

Robert Robimy rowerek. Już mi się nie chce. Przestaję na chwilę. Stażystka pyta, dlaczego nie ćwiczę. Mówię, że jadę z górki. Uśmiecha się, po czym mówi: „To teraz proszę pod górkę”. Ma poczucie humoru.

Natalia Pokazuje im wszystko. Jest wysportowana. Dobrze jej idzie. A ja, kurwa, mam skręconą kostkę. Siedzę na ławce i chcąc nie chcąc słyszę jak ławka żyje własnym życiem. Jak plotkują tutaj o chłopakach, ciuchach, żarciu. O wszystkim poza sportem.

Robert Potem każe nam robić przysiady z wyskokiem. Czuję jak moje ciało mi ciąży. Nie mam siły. Tyle kilogramów w dół i potem do góry. W dół i do góry. W dół i do góry. Za każdym razem z coraz większym trudem, ale nie przestaję.

Pytania do tekstu:

Kto jest bohaterem fragmentu tekstu i czym się charakteryzuje? Jaką postawę ma bohaterka wobec uczniów? Jak uczniowie odbierają prowadzoną przez nią lekcję? Jak mogą czuć się uczniowie na lekcji prowadzonej przez stażystkę?